

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Γιώργος Ιωάννου, Μες στους προσφυγικούς συνοικισμούς

Στέκομαι και κοιτάζω τα παιδιά. Παίζουνε μπάλα. Κάθομαι στο ορισμένο καφενείο. Σε λίγο θα σχολάσουν και θα αρχίσουν να καταφτάνουν οι μεγάλοι. Κουρασμένοι απ' τη δουλειά, είναι πολύ πιο αληθινοί. Οι περισσότεροι γεννήθηκαν εδώ σ' αυτή την πόλη, όπως εγώ. Κι όμως διατηρούν πιο καθαρά τα χαρακτηριστικά της ράτσας τους και την ψυχή τους, από μας τους διεσπαρμένους. Ιδίως όταν τους βλέπω εδώ, μου φαίνονται πιο γνήσιοι. Κάπως αλλιώτικοι μοιάζουν μακριά, σε άλλα περιβάλλοντα συναντημένοι.

Η αλήθεια πάντως είναι πως στο ζήτημα της αναγνώρισεως έχω φοβερά εξασκηθεί. Όπου κι αν είμαι, τον Πόντιο, ας πούμε, τον διακρίνω από μακριά. Κι από μια γραμμή του κορμιού του μονάχα. Δεν είναι ανάγκη ν' ακούσω την ομιλία του, ούτε να διαπιστώσω την αλλιώτικη μελαχρινάδα. Σπανίως να πέσω έξω. Από κοντά όμως είμαι ολότελα αλάνθαστος. Το ίδιο και με τους Καραμανλήδες, τους Καυκάσιους, τους Μικρασιάτες απ' τις ακτές, τους άλλους απ' τα βάθη, τους Κωνσταντινουπολίτες, από μέσα ή απ' τα περίχωρα, κι ας επιμένουν όλοι τους πως είναι απ' την καρδιά της Πόλης, κι απ' το Γαλατά. Οι Θρακιώτες όμως έρχονται πιο καστανοί. Ξανθοί πολλές φορές, κι ευκολότερα μπερδεύονται με πρόσφυγες από μέρη άλλα. Εξάλλου σα να έχουν χάσει την ιδιαίτερη προφορά τους ή ίσως εγώ να την έχω συνηθίσει. Μπερδεύονται κυρίως μ' αυτούς που ήρθαν απ' τη Ρωμυλία. Αυτό συμβαίνει κι ανάμεσα στους Ηπειρώτες και στους άλλους απ' τις περιοχές του Μοναστηριού.

Όταν τους μπερδεύω, το καταλαβαίνω συνήθως αργά. Γιατί έχω τόση πεποίθηση πάνω σ' αυτό το ζήτημα, ώστε σπανίως ρωτώ. Κατά βάθος βέβαια αυτό δεν είναι σφάλμα, είναι διαπίστωση.

Κι όμως πόση συγκίνηση έχει να κοιτάξεις ή να συζητάς στα καφενεία και να διαισθάνεσαι τη δική σου ή μία άλλη πανάρχαια ράτσα. Ακούς εκείνες τις φωνές με τη ζεστή προφορά και σου ρχεται ν' αγκαλιάσεις. Ονόματα από σβησμένους τάχα λαούς και χώρες δειλιάζουν μέσα στο

νου. Μεθώ μονάχα και που τα λέω από μέσα μου, καθώς ολοένα βεβαιώνομαι. Χαίρομαι να κοιτάζω τις αδρές και τίμιες φυσιογνωμίες τους, κι ανατριχιάζω βαθιά, όταν σκέφτομαι πως αυτός που μιλά είναι δικός μου άνθρωπος, της φυλής μου. Κάτι σα ζεστό κύμα με σκεπάζει ξαφνικά, θαρρείς και γύρισα επιτέλους στην πατρίδα. Δεν έχει σημασία που δε γνώρισα ποτέ αυτή την πατρίδα ή που δε γεννήθηκα καν εκεί. Το αίμα μου από κει μονάχα τραβάει. Εκτός κι αν είναι αληθινό πως ο άνθρωπος αποτελείται από αυτά που τρώει και πίνει, οπότε πράγματι είμαι από δω. Και πώς εξηγείται τότε όλη αυτή η λαχτάρα;

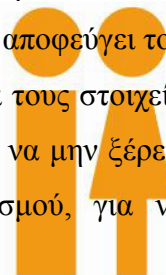
Γυρνώ μες στους προσφυγικούς συνοικισμούς με δυνατή ευχαρίστηση. Θράκες, Χετταίοι, Φρύγες, όμορφοι Λυδοί, πάλι, θαρρείς, ανθούν ανάμεσά μας. Οι ίδιοι δεν ξέρουν βέβαια αυτά τα ονόματα. Για μένα όμως είναι φορτωμένα μυστήριο και αγάπη. Κι αν ακόμα δεν είναι, πολύ θα ήθελα να ήταν έτσι η αλήθεια.

Κι όμως τα τελευταία χρόνια έχουν κάνει το παν για να σκορπίσει η ομορφιά αυτή στους τέσσερις ανέμους. Οι εγκληματίες των γραφείων εκμεταλλεύτηκαν τη ζωνηράδα τους και την αγνότητά τους. Τους εξώθησαν να σφάζουν και να σφαχτούν. Να φαγωθούν, ιδίως μεταξύ τους. Τώρα φυσικά τους τρέμουν και προσπαθούν να τους ξεφορτωθούν με τη μετανάστευση. Πολύ αργά, νομίζω.

Κάθε φορά που φεύγω από εκεί, με αποχαιρετούν χωρίς να δείξουν παραξένεμα, αν και άγνωστοί μου άνθρωποι. Τους πληροφορεί το αίμα τους για μένα, όπως και το δικό μου με κάνει να τους κατέχω ολόκληρους. Πάντως ποτέ τους δεν επιμένουν να με κρατήσουν στις παρέες τους.

Ολομόναχος, ξένος παντάξενος, χάνομαι στις μεγάλες αρτηρίες. Όταν ανάβει το κόκκινο και σταματούν τ' αυτοκίνητα, μου φαίνεται για μια στιγμή πως παύει εντελώς κάθε θόρυβος. Ερυθρά και λευκά αιμοσφαίρια σα να κυκλοφορούν. Κι όμως βλέπω πως το πλήθος εξακολουθεί να περπατά, να κουβεντιάζει ή να γελάει. Σταματώ πολλές φορές στη μέση του πεζοδρομίου, κι όπως το κούτσουρο που κόβει το νερό, έτσι περιστρέφονται γύρω μου οι διαβάτες. Τώρα που δεν εμποδίζουν οι μηχανές, ακούω χιλιάδες βήματα στο πλακόστρωτο. Μου 'ρχεται να καμπυλώσω τη ράχη μου για να περάσει χωρίς εμπόδια αυτό το ποτάμι. Της Γονατιστής, όταν περνάει από πάνω μου το βουβό ποτάμι των προγόνων, γονατισμένος πάνω στα καρυδόφυλλά, σκύβω βαθιά στο χώμα, για να μη βγάλουν οι ψυχές εξαιτίας μου τον παραμικρότερο παραπονιαρικό βόμβο.

Εγώ όμως από τώρα είμαι βαριά παραπονεμένος. Μέσα στους ξένους και στα ξένα πράγματα ζω διαρκώς. Στα έτοιμα και στα ενοικιασμένα. Συγκατοικώ με ανθρώπους που αδιαφορούν τελείως για μένα, κι εγώ γι' αυτούς. Ούτε μικροδιαφορές δεν υπάρχουν καν μεταξύ μας. Ο ένας αποφεύγει τον άλλο, όσο μπορεί. Μα κι αν τύχει να σου μιλήσουνε, κρύβουν συνήθως τα πραγματικά τους στοιχεία σα να 'ναι τίποτε κακοποιοί. Το ιδανικό, η τελευταία λέξη του πολιτισμού, είναι, λέει, να μην ξέρεις ούτε στη φάτσα το γείτονά σου. Πονηρά πράγματα βέβαια. Προφάσεις πολιτισμού, για να διευκολύνονται οι αταξίες.

Γι' αυτό ζηλεύω αυτούς που βρίσκονται στον τόπο τους, στα χωράφια τους, στους συγγενείς τους, στα πατρογονικά τους. Τουλάχιστο, ας ήμουν σ' ένα προσφυγικό συνοικισμό με ανθρώπους της ράτσας μου τριγύρω.

(Για ένα φιλότιμο, 1964)

A. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Τα έργα του Ιωάννου δεν πραγματεύονται μόνο ένα θέμα αλλά αναφέρονται σε γεγονότα, εμπειρίες και παρατηρήσεις του αφηγητή. Παρά τα διαφορετικά όμως θέματα ο συγγραφέας διατηρεί τη συνοχή του κειμένου. Να επιβεβαιώσετε αυτήν την άποψη.

(μονάδες 15)

2. Ποιες φωνές εντοπίζετε στο συγκεκριμένο έργο, ποιος αφηγείται, με τι είδους εστίαση και με ποιους τρόπους;

(μονάδες 20)

3. Να αναλύσετε το περιεχόμενο των όρων «αίμα» και «πατρίδα» σύμφωνα με το κείμενο.

(μονάδες 20)

4. Σε δύο παραγράφους (180 – 200 λέξεων) να σχολιάσετε το απόσπασμα «Κι όμως τα τελευταία χρόνια έχουν κάνει το παν για να σκορπίσει η ομορφιά αυτή στους τέσσερις ανέμους. Οι εγκληματίες των γραφείων εκμεταλλεύτηκαν τη ζωνηράδα τους και την αγνότητά τους. Τους εξώθησαν να σφάξουν και να σφαχτούν. Να φαγωθούν, ιδίως μεταξύ τους. Τώρα φυσικά τους τρέμουν και προσπαθούν να τους ξεφορτωθούν με τη μετανάστευση. Πολύ αργά, νομίζω.»

(μονάδες 25)

B. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ήταν στ' αλήθεια η ίδια Βηρυτός, η οποία ήταν πάντα μια πολύχρωμη μπάλα που κυλούσε; Ηλιοκαμένα πρόσωπα, προχωρημένα μαγιό, αυτοκίνητα με απίθανα ονόματα, θέατρα και σινεμά,

καφέ και γυμναστήρια, γυναίκες με μαύρα μάτια και μαύρο μολύβι, διάσημοι τραγουδιστές, καλλιτέχνες και κορίτσια πάνω σε μηχανές. Σύγχρονα διαμερίσματα – μερικά με κλειστές μπαλκονόπορτες, άλλα με τα παράθυρα διάπλατα ανοιχτά – σε ψηλά στενόμακτρα κτίρια, που οι κάτοικοί τους έβλεπαν μόνο τη θάλασσα. Και οι παλιές γειτονιές, όπου γνώριμες μυρωδιές της κουζίνας ξεχύνονταν στις σκάλες και από τα μπαλκόνια άκουγες να τινάζονται χαλιά. Οι αντιθέσεις είναι αυτές που έκαναν τους ανθρώπους της Βηρυτού να μοιάζουν αιώνιοι.

Παρακολουθούσα τη μεγάλη ζωή από μακριά και με κομμένη την ανάσα, μην τολμώντας να πλησιάσω κοντά. Ήξερα πολύ καλά ότι δε θα μπορούσα να είμαι άνετη εκεί. Παρότι με συνέπαιρνε, δεν ήθελα να σταματήσω την κριτική μου και έτσι συνέχισα να εκφράζω την αποδοκιμασία μου για τον πλούτο, ενώ την ίδια στιγμή ποθούσα ό,τι μου θύμιζε φωτογραφίες παλατιών στη Βενετία και ονειρευόμουν ατελείωτα ένα πορτατίφ στο χρώμα των σμαραγδιών για το κομοδίνο μου. Αυτό που με εμπόδιζε να πλησιάσω την αστραφτερή Βηρυτό ήταν ο συνωστισμός τόσων ανθρώπων γύρω της: γυναίκες και κορίτσια που έμοιαζαν πριγκίπισσες με τα όμορφα χτενίσματά τους, τα ρούχα τους και την υπεροπτική απάθειά τους – ένας τρόπος που κινούνται και προδίδει την αυτοπεποίθηση και την πείρα τους – και άντρες που τους ενδιέφερε η ξένη κουλτούρα, είτε ζούσαν στο εξωτερικό, είτε έμεναν στο Λίβανο. Συνήθιζα να αναρωτιέμαι γιατί δίσταζα και δεν ορμούσα όπως αυτοί αρπάζοντας καθετί καινούργιο που ερχόταν απέξω είτε μου άρεσε είτε όχι.

(Τα Blues της Βηρυτού, Χασάν Αλ Σάικ)

5. Να βρείτε από δύο κοινά στοιχεία στο περιεχόμενο και στη μορφή συγκρίνοντας το έργο του Ιωάννου «Μες στους προσφυγικούς συνοικισμούς» και το έργο της Χασάν Αλ Σάικ «Τα Blues της Βηρυτού».

(μονάδες 20)

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

**ΓΑΛΟΥΝΗ ΜΑΡΙΑ - ΔΟΥΔΟΥΜΗ ΕΛΙΝΑ
ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ
ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ**

